

торії та об'єкти, що мають загальнодерж. значення з точки зору ландшафтного та біорізноманіття. Включення територій та О. е. до певних переліків здійснюється на підставі рішень органів виконавчої влади та органів місц. самоврядування відповідно до їх повноважень у порядку, що встановлюється КМУ.

Включення територій, об'єктів ПЗФ та ін. територій, що підлягають особл. охороні, до переліку територій та О. е., не призводить до зміни режиму їх охорони та використання, визначеного відповідно до закону. За потреби зміни режиму охорони та використання території чи О. е., виходячи з вимог Зведеної схеми формування екомережі України, регіональних чи місц. схем формування екомережі, відповідно до закону змінюються статус, тип, категорія або режим відповідної території чи О. е. Режим охорони та використання буферних зон, сполучних і відновлюваних територій екомережі визначається згідно з відповідною схемою екомережі.

ЗУ «Про екологічну мережу України» передбачено, що включення територій та об'єктів до переліку територій та О. е. не призводить до зміни форми власності і категорії земель на відповідні зем. ділянки та ін. природ. ресурси, їх власника чи користувача. Проте для власників і користувачів територій і О. е. встановлено комплекс прав та обов'язків. Власники і користувачі територій та об'єктів, включених до переліків територій та О. е., беруть на себе зобов'язання щодо збереження природ. ресурсів, їх екологічно збалансованого та рац. використання.

Лит.: Акімов В. В. Про формування національної екологічної мережі в Україні // Вісник Університету внутрішніх справ, 2000, вип. 12, ч. 2; Ковтун О. М. Формування національної екологічної мережі – важливий напрям планування використання та охорони земель в Україні // Адвокат, 2010, № 1; Платонова С. О. Правове забезпечення формування та функціонування екологічної мережі України // Актуальні проблеми держави і права, 2010, вип. 52; Даниленко Б. В. Створення екологічних коридорів в Україні // Вісник Академії правових наук України, 2013, № 1 (72).

О. М. Ткаченко.

ОБ'ЄКТ ОЗЕЛЕНЕННЯ – територія, призначена для озеленення, на якій передбачаються реконструкція і проведення капітального або поточного ремонту об'єктів зеленого фонду.

Згідно з Правилами утримання зелених насаджень в населених пунктах України, зелені насадження – деревна, чагарникова, квіткова та трав'яна рослинність природ. і штучного походження на визначеній території населеного пункту. Зелені насадження поділяються на 3 групи: 1) зелені насадження заг. користування – зелені насадження, які розташовані на території загальноміських і районних парків, спеціалізованих парків, парків культури та відпочинку; на територіях зоопарків та бот. садів, міських садів і садів житлових районів, міжквартальних або при групі житлових будинків; скверів, бульварів, насадження на схилах, набережних, лісопарків, лугопарків, гідропарків і ін., які мають вільний доступ для відпочинку; 2) зелені насадження обмеженого користування – насадження на територіях

громад. і житлових будинків, шкіл, дитячих установ, вищих та середніх спец. навч. закладів, профтехучилищ, закладів охорони здоров'я, пром. підприємств і складських зон, санаторіїв, культ.-осв. і спортивно-оздоровчих установ та ін.; 3) зелені насадження спец. призначення – насадження транспортних магістралей і вулиць; на ділянках саніт.-захисних зон довкола пром. підприємств; виставок, кладовищ і крематоріїв, ліній електропередач високої напруги; лісомеліоративні, водоохорон., вітрозахисні, протиерозійні, насадження розсадників, квітниківських госп., пришляхові насадження в межах населених пунктів.

Озеленені території – ділянки землі, на яких розміщена рослинність природ. чи штучного походження (садово-паркові комплекси та об'єкти зеленого будівництва). Озеленення – творчий процес, пов'язаний з рішенням цілого ряду складних виробничих завдань. Виробничий процес створення О. о. складається з робіт інженерно-будівельного та агротехн. характеру. До робіт інженерно-будівельного характеру належать будівництво споруд, інженерне оснащення та обладнання території об'єкта – облаштування доріжок, майданчиків, укосів, сходів, прокладування комунікацій. До робіт агротехн. характеру належать посадки дерев, чагарників, ліан, облаштування газонів, квітників, роботи по догляду за рослинами і формування насаджень.

Озеленення є тривалим і складним за технологією процесом. Посадки дерев і чагарників зазвичай здійснюють, коли рослини знаходяться в молодому віці. Щоб їх виростити і отримати по-

вноцінний саніт.-гігієнічний і декоративний ефект, потрібен тривалий час. Тільки ретельний догляд за насадженнями, формування груп, куртин і масивів дерев і чагарників з урахуванням їх біол. властивостей можуть привести до бажаного результату.

Складність технології озеленення полягає в тому, що осн. будівельним матеріалом є рослина, живий організм, що постійно змінюється в часі, гостро реагує на несприятливі умови навколишнього середовища.

Проведенню агротехн. робіт має передувати спец. підготовка території. Інженерна підготовка включає комплекс робіт з освоєння об'єкта – вертикального планування та організації поверхневого стоку, часткового або повного осушення території, прокладання підземних комунікацій та захисту територій від підтоплення, укріплення схилів і берегів водойм. Передусім виконують саніт.-гігієнічні заходи з очищення територій та первинне планування.

До здійснення озеленювальних робіт та будівництва садово-паркових споруд будують підземні споруди: дренаж, каналізацію, водопровід і прокладають електричні, а в деяких випадках і телефонні кабелі.

Агротехн. підготовка території О. о. полягає в розробці та здійсненні заходів щодо збереження існуючих цінних насаджень (дерев, чагарників, трав'янистої рослинності), проведення догляду за ними, підготовки ґрунту для озеленювальних робіт. Ці роботи виконують в ув'язці з інженерною підготовкою території.

Під об'єктом благоустрою зеленого госп-ва розуміють об'єкт благоустрою,

на території якого розташовані зелені насадження. До об'єктів благоустрою у сфері зеленого госп-ва населених пунктів належать: парки, парки культури та відпочинку, парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва, гідропарки, лугопарки, лісопарки, буферні парки, районні сади; дендрологічні парки, нац., меморіальні та ін.; сквери; міські ліси; зони рекреації; зелені насадження в охорон. та саніт.-захисних зонах, зони особл. використання земель; прибережні зелені насадження; зелені насадження прибудинкової території.

Елементами благоустрою є: покриття доріжок відповідно до норм стандартів; зелені насадження (снігозахисні, протиерозійні) уздовж вулиць і доріг, у парках, скверах і алеях, бульварях, садах, ін. об'єктах благоустрою заг. користування, саніт.-захисних зонах, на прибудинкових територіях; будівлі та споруди системи збирання і вивезення відходів; засоби та обладнання зовнішнього освітлення та зовнішньої реклами; комплекси та об'єкти монументального мистецтва; обладнання дитячих, спортивних та ін. майданчиків; малі архітектурні форми; ін. елементи благоустрою.

Лит.: Толкаченко О. В. Правове регулювання озеленення населених пунктів в Україні // Вісник Одеського національного університету. Серія: Правознавство, 2012, т. 17, вип. 1/2 (16/17); Ситник Т. М. Землі під зеленими насадженнями у населених пунктах як об'єкт правових відносин // Часопис Київського університету права, 2014, № 3; Ї ж. Управління відносинами щодо земель населених пунктів, зайнятих зеленими насадженнями: окремі аспекти // Підприємництво, господарство і право, 2015, № 5.

О. М. Ткаченко.

ОБ'ЄКТ ПІДВИЩЕНОЇ НЕБЕЗПЕКИ

– об'єкт госп. діяльності, на якому використовуються, виготовляються, переробляються, зберігаються або транспортуються одна або кілька небезпечних речовин чи категорій речовин у кількості, що дорівнює або перевищує нормативно встановлені порогові маси, а також ін. об'єкти як такі, що відповідно до ЗУ «Про об'єкти підвищеної небезпеки» та ін. нормат. актів є реальною загрозою виникнення надзв. ситуації техногенного та природ. характеру. Під небезпечними речовинами в даному випадку зак-во визначає хім., токсичну, вибухову, окислювальну, горючу речовину, біол. агенти і речовини біол. походження (біохім., мікробіол., біотехнол. препарати, патогенні для людей і тварин мікроорганізми і т. ін.), які становлять небезпеку для життя і здоров'я людей та навколишнього природ. середовища, сукупність властивостей речовин і особливостей їх стану, в результаті яких за певних обставин може створитися загроза життю і здоров'ю людей, довкіллю, матеріальним і культ. цінностям.

Реальність загрози виникнення надзв. ситуації техногенного та природ. характеру на О. п. н. встановлюється через визначення рівня екол. ризику, що виникає під час поводження з небезпечними речовинами на таких об'єктах. Рівень екол. ризику на таких об'єктах визначається на підставі постанов КМУ: «Про ідентифікацію та декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки», «Про затвердження критеріїв розподілу суб'єктів господарювання за ступенем ризику їх господарської діяльності для навколишнього природного середовища та періодичності здійснен-